

УДК 351.746. 1

Василь Миколайович СЕРВАТЮК,
*доктор військових наук, професор, перший заступник
Голови Державної прикордонної служби України, м. Київ*

Михайло Миколайович ПОЛІЩУК,
*кандидат психологічних наук, доцент, начальник Науково-
дослідного інституту Державної прикордонної служби України, м. Київ*

СТРУКТУРА НЕЗАКОННИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХНЬОЇ ТАКТИКИ ДІЙ НА ПІВДЕННОМУ СХОДІ УКРАЇНИ

На основі аналізу бойового досвіду та розвитку умов суспільно-політичної обстановки визначено загальну структуру та тактику дій незаконних збройних формувань у прикордонних районах південного сходу України.

Ключові слова: *незаконні збройні формування, структура, тактика, охорона державного кордону.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Успішне виконання Державною прикордонною службою України завдань з оборони (охорони) державного кордону неможливе без відповідного знання противника, його тактики дій, структури та організації.

© Серватюк В. М., Поліщук М. М.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опираються автори. У сучасній вітчизняній науковій літературі, що присвячена діям в умовах збройних конфліктів та спеціальних операцій, приділяється багато уваги різним формам, способам ведення збройної боротьби та складовим системи забезпечення прикордонної безпеки [1–4]. При цьому на сучасному етапі вивчення бойового досвіду військових формувань та правоохоронних органів на південному сході України, дослідженню структури та тактики дій незаконних збройних формувань, що стали головним противником військових і правоохоронців, ученими приділяється недостатньо уваги.

Метою статті є визначення загальної структури та тактики дій незаконних збройних формувань у прикордонних районах південного сходу України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незаконні збройні формування вже далеко не нове явище у світі. Це підтверджують події під час арабо-ізраїльських конфліктів, війни в Афганістані, у Придністров'ї, Таджикистані, Югославії, Косово, Грузії, Російській Федерації тощо. Незважаючи на різні національно-географічні розбіжності, можливо виявити деякі закономірності в їх структурі, озброєнні та тактиці дій. Виходячи з аналізу ходу бойових дій та вивчення суспільно-політичної обстановки у Луганській та Донецькій областях, що складалася протягом 2014 року, можна надати визначення угрупованням, що виникли, як незаконні збройні формування.

Незаконні збройні формування – це воєнізовані угруповання, що переслідують певні політичні, національно-сепаратистські або кримінальні цілі, озброєні різнотипною зброєю, не мають чіткої структури та єдиного управління, керуються авторитетними, політичними, військовими або кримінальними лідерами, ведуть для досягнення певних цілей озброєну боротьбу з органами державної влади, між собою, а іноді й проти мирного населення.

Під час виходу суспільно-політичної ситуації з-під контролю органів державної влади у Луганській та Донецькій областях спочатку

утворилися розрізнені угруповання бойовиків чисельністю від кількох десятків осіб з різнорідним озброєнням. Надалі з розвитком бойових дій у них з'явилася групова зброя, міномети, ствольна та реактивна артилерія, різнорідна бронетехніка, мінно-вибухові пристрої, сучасні засоби зв'язку, розвідки та спостереження. З подальшим розвитком конфлікту їхня чисельність значно збільшилася, відбулася централізація управління, з'явилися райони базування та створилися військові арсенали, накопичилася важка зброя та бойова техніка.

У структурі незаконних збройних формувань можна умовно виділити такі складові: ватажок та один (декілька) його помічників, що виконують роль “штабу” (як правило, лідер з місцевих мешканців або кримінального середовища, а також серед них можуть бути підготовлені особи з числа колишніх військовослужбовців або співробітників правоохоронних органів); група охорони ватажка, що супроводжує його та охороняє на стоянках; група розвідки та мережа розвідників (останні можуть бути із місцевих мешканців та не входить безпосередньо у незаконне збройне формування); зв'язкові; група диверсій та терору; стрільці. Можлива наявність спеціально призначених бойовиків для вирішення питань забезпечення своїх загонів озброєнням та технікою, боєприпасами, засобами зв'язку, харчами тощо. Можлива присутність імпровізованої “служби безпеки”, що виконує функції контррозвідки. Таким чином, на територіях з сильним сепаратистським рухом створилися озброєні загони “Луганська гвардія”, “Народне ополчення Донбасу”, “Армія Південного Сходу”, “Російська православна армія”, батальйони “Витязь”, “Русь”, “Сомалі”, “Призрак”, “Восток” тощо, які належать до незаконних збройних формувань. У цьому випадку вони мають структуру за типом військових частин і підрозділів: бригади, батальйони, роти, взводи. Якщо є можливість та цьому сприяє бойова обстановка, у структурі таких парамілітарних угруповань можуть бути представлені декілька родів військ, такі як танкові війська, артилерія та ПВО.

Комплектування незаконних збройних формувань здійснюється особовим складом різних вікових категорій (у середньому 20–50 ро-

ків), ґрунтуючись на добровільному принципі, але не виключається і примусова “мобілізація” чоловічого населення у певній місцевості. Примусово мобілізовані бойовики значно поступаються добровольцям у бойовій підготовці, бойових якостях, морально-психологічній готовності до бойових дій з державними військовими формуваннями та правоохоронними органами.

Значну частину бойовиків можуть складати кримінальні елементи. Тому бойові дії різних загонів бойовиків супроводжуються пограбуваннями, мародерством, іншими насильницькими діями.

Бойові заони незаконних збройних формувань часто складаються за територіальним принципом. До них можуть входити мешканці одного населеного пункту (заони самооборони) чи району, області. Так, на початковому етапі ескалації збройного конфлікту формувалися “Луганська гвардія”, “Народне ополчення Донбасу”, “Армія Південного Сходу” тощо, їхні дії, як правило, обмежуються територією певного регіону.

Сучасний досвід Донбасу продемонстрував, що у лавах незаконних збройних формувань знаходяться найманці з числа так званих добровольців з різних регіонів сусідньої Росії. Як правило, найманці є найбільш боєдатними та підготовленими бойовиками. Вони використовуються для виконання найскладніших завдань, що потребують високої кваліфікації у військових спеціальностях, а також як військові радники та інструктори для навчання бойовиків. Інколи найманці можуть складати основу загонів бойовиків, особливо, де присутня більшість так званих добровольців з Росії. Також вони можуть об’єднуватися в окремі заони для виконання особливих бойових завдань, що спрямовані на диверсійно-розвідувальні дії або скоєння терористичних актів.

До окремої групи складу незаконних збройних формувань можна віднести військовослужбовців Збройних сил Російської Федерації та співробітників так званих приватних воєнних компаній. Їхніми завданнями є: керування процесом організації бойових загонів бойовиків; фахова підготовка бойовиків; у деяких випадках керування

діями бойовиків під час виконання особливо важливих та складних завдань; організація постачання бойовикам озброєння та техніки; забезпечення бойових дій загонів бойовиків військовим зв'язком та ведення військової, радіо- та радіотехнічної розвідки і радіоелектронної боротьби; здійснення розвідувально-диверсійних заходів. Так, у другій половині січня 2015 року підрозділи Збройних сил Російської Федерації були використані для вогневої та силової підтримки наступальних дій бойовиків "Донецької народної республіки". Про це свідчать бойові дії у районах населених пунктів Дебальцеве, Вуглегірськ, Авдіївка, Горлівка, Щастя, Попасна, Піски, Саханка, Сартана, Комінтернове та ін.

На певній стадії централізації управління незаконних збройних формувань їхніми ватажками організується навчальна підготовка для особового складу. Це обумовлено тим, що в умовах малої війни для ведення партизанських дій бойовикам необхідні особливі навички та вміння. Бойовики готуються за такими основними напрямками: вогнева підготовка; диверсійна справа; виживання в особливих умовах; маскування; пропагандистська діяльність серед місцевого населення.

Аналіз вітчизняного досвіду антитерористичної операції та низки збройних конфліктів малої інтенсивності, що відбулися у світі за останні двадцять років, свідчить про достатню ефективність тактики дій незаконних збройних формувань. Головний чинник, що визначає це – усебічне урахування військового досвіду партизанської війни. Необхідно звернути увагу на те, що будь-яким діям бойовиків належить зухвалий характер. Вони нехтують міжнародними нормами військового права, тому здатні діяти за межами правового поля.

Так, на початку ескалації збройного конфлікту на південному сході України тактика бойовиків у своїй основі складала дії невеликих за чисельністю загонів, що здійснювали напади на невеликі військові угруповання, окремих військовослужбовців та правоохоронців, військові колони на марші, військові об'єкти, адміністративні будівлі органів влади, СБУ та МВС, господарчі об'єкти тощо. Далі з ескалацією збройного конфлікту, коли окремі сутички переросли у повномасш-

табні бойові дії, загони об'єдналися у достатньо великі формування чисельністю 500–600 осіб для вирішення масштабних та складних бойових завдань. У цих умовах тактика дій бойовиків наблизилася до дій регулярних військ.

Бойові дії незаконних збройних формувань характеризуються такими особливостями: фронтальними діями підрозділами на тактичному рівні батальйон – рота; широким застосуванням засідкових дій, мінуванням місцевості, створенням штучних загороджень шляхом пошкодження доріг, зривання мостів; відповідно організованою розвідкою з отриманням інформації про пересування військ від різних джерел (місцевого населення, зрадницьких елементів у місцевих правоохоронних органах); диверсійними та терористичними акціями з виведення з ладу господарчих об'єктів, що мали життєво важливе значення для економіки регіону.

Таким чином, тактика дій бойовиків ґрунтується на таких принципах: ретельний добір та визначення об'єктів для скоєння своїх протиправних дій; ретельна розвідка перед діями своїх загонів (навіть без ведення активних бойових дій, бойовики постійно спостерігають за діями військ та правоохоронців); тісний зв'язок з місцевим населенням; прихованість та раптовість дій; дії невеликими маневреними загонами; знання та вдале використання місцевості для облаштування засідок у тактично вигідних місцях; активне використання умов обмеженої видимості, особливо вночі; ставка на виснаження військових формувань та сил правопорядку; використання мирного населення як живого прикриття; захоплення заручників; психологічний тиск на мирне місцеве населення та особовий склад військових формувань і правоохоронних органів.

Часто бойовики змушують військові частини та сили правопорядку діяти невеликими підрозділами у відриві від своїх основних сил, позбавлених вогневої і тактичної підтримки та зв'язку. У свою чергу, невеликі за чисельністю загони бойовиків можуть сковувати великі сили військових підрозділів та органів правопорядку.

Дії у нічних умовах дозволяють бойовикам забезпечити прихованість та раптовість, викликати розгубленість і паніку у військових підрозділах, дезорганізувати управління підрозділами та досягати успіху у бою навіть з переважаючими силами військових підрозділів та органів правопорядку. Нічні умови також використовуються для влаштування провокацій під час перемир'я або перемовин. Відповідальність за них ватажки екстремістів перекладають на державні сили правопорядку.

Психологічне забезпечення протиправної діяльності – також найважливіший принцип діяльності бойовиків. Основна мета психологічного забезпечення – це формування високого бойового духу серед бойовиків та підтримання їхнього авторитету серед місцевого населення і, водночас, деморалізація військових сил та органів правопорядку. З цією метою бойовиками на Донбасі застосовується тотальна антиукраїнська пропаганда, розповсюджується відверта брехня та дезінформація. Для цього залучаються радіо, телебачення (особливо російське), друкарські видання тощо.

Незаконні збройні формування в основному діють шляхом широкого маневру, оточення, обходу, постійно пересуваючись. До класичних оборонних дій вони приступають доволі рідко. В основному це відбувається у випадках оборони окремих населених пунктів, своїх базових районів або при оточенні своїх загонів.

Під час ведення бойових дій незаконні збройні формування додержуються таких методів:

при бойових зіткненнях постійно маневрують з метою захоплення найбільш вигідної позиції;

якщо для виконання певних бойових завдань фронтальних бойових зіткнень не уникнути, то бойовики діють окремими загонами кількістю від кількох десятків до кількох сотень осіб, об'єднаних однією метою та керуванням; перед боєм використовується масштабна артилерійська підготовка;

під час відходу бойовики намагаються непомітно сховатися у задалегідь підготовлених укриттях;

масштабні операції проти військових та правоохоронних формувань здійснюються лише за умови явної переваги у кількості особового складу, озброєнні та техніці;

масштабні операції проти військових та правоохоронних формувань супроводжуються масованими артилерійськими ударами;

невеликими загонами незаконні збройні формування діють тільки проти окремих військовослужбовців чи правоохоронців, а також при скоєнні диверсій та нанесенні відволікаючих ударів;

для здійснення психологічного тиску на військові та правоохоронні формування постійно проводяться їх обстріли з будь-якої зброї (особливо мінометної та артилерійської) у будь-який час.

У сучасному збройному конфлікті на територіях Донецької та Луганської областей бойовики широко використовують такі способи дій: засідки; напади (нальоти); вогневі дії; снайперський вогонь; установлення мінно-вибухових загороджень; різні за масштабом терористичні акти.

Організація засідок – досить ефективний спосіб дій бойовиків у малій війні. Найбільш вірогідними місцями організації засідок можуть бути: мости; повороти доріг; гребні та схили висот; лісові масиви або лісопосадки; яри. За своїм цільовим призначенням засідки поділяються на засідки для стримання та засідки для знищення (захоплення). Вибір виду засідки знаходиться у прямій залежності від бойової (оперативної) обстановки, співвідношення сил (засобів), умов місцевості та інших чинників.

Напади (нальоти) найчастіше здійснюються бойовиками на такі об'єкти: блок-пости; пости охорони; контрольно-пропускні пункти; військові містечка комендатур та відділів прикордонної служби; контрольно-пропускні пункти через державний кордон; пункти технічного спостереження; склади; господарчі об'єкти; об'єкти транспортної інфраструктури. Напади (нальоти) здійснюються з метою знищення об'єкта нападу або нанесення йому пошкоджень і збитків. Перед нападами (нальотами) бойовиками здійснюється ретельна розвідка та дезінформування військових та правоохоронних підрозділів,

як правило, за допомогою місцевого населення, вивчення шляхів підступу до об'єкта нападу, систем охорони та зв'язку, розташування вогневих засобів, визначення можливостей (складу сил і засобів, часу та маршрутів висування) військ (сил) з посилення підрозділів, що обороняються. Напад (нальот) здійснюється загоном від кількох десятків до ста осіб. Згідно з поставленими завданнями, такі загони можуть поділятися на групу розвідки; групу прикриття штурмової групи; штурмову групу.

Група розвідки висувається до об'єкта, методом спостереження визначає останні зміни в системі охорони, зручні напрями для нападу та майбутнього відходу. При раптовому зіткненні з переважаючими силами противника група розвідки відходить у бік від своїх основних сил (штурмової групи) з метою заведення військових підрозділів (підрозділів правопорядку) у вогневий мішок. Часто до складу групи розвідки можуть входити співники бойовиків з числа місцевих мешканців.

Група прикриття штурмової групи приховано займає позиції поблизу об'єкта для нападу, блокує шляхи можливого маневру резервних груп (сил) та напрями їхнього висування для надання допомоги об'єкту, що обороняється. Під час нападу (нальоту) вона здійснює вогневу підтримку своїх основних сил, а після – забезпечує відхід усього загону.

Штурмова група висувається після групи прикриття та раптову атакою знищує або захоплює об'єкт. Якщо захоплений об'єкт не вдається утримати або таке завдання не ставиться, загін малими групами залишає об'єкт та оперативно розосереджується.

Різноманітні вогневі дії бойовики застосовують систематично з метою нанесення вогневого ураження особовому складу військових підрозділів (органів правопорядку) та його цілеспрямованого фізичного виснаження. Бойовики діють малими групами, в основному у нічний час. На один об'єкт націлюється декілька таких груп. Одна з них викликає вогонь на себе, інші у цей час знищують виявлені цілі. Часто застосовуються обстріли військових об'єктів з транспортних засобів, що рухаються з високою швидкістю повздовж них. Також для

обстрілів з метою цілеспрямованого фізичного виснаження особового складу військових підрозділів (підрозділів правопорядку) бойовики використовують важку артилерійську зброю та реактивні установки залпового вогню типу “Град” та інші.

Бойовий досвід під час антитерористичної операції продемонстрував, що значну небезпеку для військових підрозділів та сил правопорядку несуть снайпери. Снайпери можуть озброюватися спеціальним снайперським озброєнням, а також пристосованою для цього різною автоматичною зброєю та гвинтівками (у тому числі і спортивними). Снайпери, як правило, ретельно планують свої дії, обирають приховані позиції. Такі позиції можуть облаштовуватися на горищах чи верхніх поверхах будівель. Часто це робиться у кутових приміщеннях з метою отримання можливості ведення вогню у декількох напрямках. На позиціях можуть облаштовуватися спеціальні сховища для зброї та спорядження. Під час виконання бойових завдань досвідчені снайпери створюють відповідні умови для знищення як можна більшої кількості живої сили. У першу чергу, жертвами снайперів стає особовий склад, у якого немає засобів захисту (бронезилетів, касок). Як продемонстрував бойовий досвід, екстремісти проти сил правопорядку успішно використовують снайперські групи для обстрілів різного роду об’єктів. До снайперської групи можуть входити стрілець, спостерігач та автоматники й гранатометники для їхнього прикриття. Для виконання поставленого бойового завдання снайперська група займає вигідні вогневі позиції навколо місць несення служби або шляхів пересування військових підрозділів (сил правопорядку) й відкриває вогонь по об’єкту. Снайпер, скориставшись шумом бою, обирає та знищує найбільш важливі цілі.

Невід’ємну частину малої війни складає використання мінно-вибухових загороджень. Небезпека полягає у тому, що їхнє застосування не обмежується ні масштабами, ні часом, ні місцевістю. Бойовики в основному використовують міни радянського, російського та українського виробництва: протитанкові (ТМ-57, ТМ-62); протипіхотні (ПМН-2, ОЗМ-72, МОН-50, МОН-100). Також саморобні фугаси,

гранати, запали яких установлюються за допомогою розтяжок. На автошляхах установлюються, як правило, фугаси та міни. Бойовики віддають перевагу керованим саморобним фугасам трьох типів: для ураження бойової техніки; для ураження живої сили; комбіновані. Фугас складається з одного або декількох боеприпасів, як правило, артилерійських, різного калібру, електродетонатора, додаткового заряду тротилу та лінії керування. Фугаси бувають на проводовому та дистанційному керуванні. У населених пунктах та лісовій місцевості можуть установлюватися вибухові пристрої з різними видами розтяжок. Для розтяжок використовується так зване “павутиння” (горизонтальне, вертикальне, змішане). Воно може виготовлятися з дротів системи керування ПТУР, волосінь, гілок дерев, кущів. Висота та довжина розтяжок використовується різна. Застосовуються також оманливі розтяжки. Також можуть установлюватися міни та фугаси на невитягуваність. У такому випадку разом зі звичайним детонатором екстремісти використовують ручні гранати, важелі запалів яких фіксуються корпусами мін.

Ще одним розповсюдженим способом дій бойовиків є терористична діяльність. Для цього вони використовують різноманітні методи: від скоєння різних за масштабом терористичних актів до захоплення заручників. При проведенні терористичних актів розрахунок робиться на їхній потужний психологічний вплив на війська (сили) та місцеве населення. Для досягнення своїх цілей екстремісти можуть використовувати такі класичні методи терору: захоплення заручників; рейди; шантаж та погрози.

Особливе місце серед методів дій екстремістів посідає захоплення заручників. Ватажки незаконних збройних формувань можуть використовувати цей метод для подальшого обміну своїх затриманих поплічників на заручників та й заради отримання викупу. Необхідно звернути увагу, що бойовики не намагаються захопити заручників серед особового складу військ (сил) та правоохоронних органів, підрозділи яких ведуть себе на зайнятій території з обережністю, вірно організують спостереження, бойову охорону, знаходяться у постійній

готовності до відбиття можливого нападу, не вступають у неслужбові контакти з місцевими мешканцями. У свою чергу, безпечність та само впевненість начальників та самих військовослужбовців чи співробітників органів правопорядку провокують захоплення їх у заручники. Захоплення у заручники поодиноких військовослужбовців або їх невеликих груп здійснюється, як правило, за однією схемою. Бойовики обирають місце, що віддалене від розташування підрозділу чи військової частини, щоб сигнал про напад не був прийнятий або поміч не могла бути надана своєчасно. Місцем захоплення заручників можуть бути автошляхи, території поблизу магазинів, ринків тощо. Разом з плановими акціями із захоплення заручників, екстремісти користуються будь-якою необережністю та недисциплінованістю особового складу військових формувань чи правоохоронних органів.

Незважаючи на те що загони бойовиків в основному діють поблизу своїх основних баз, часто вони здійснюють рейдові заходи. Рейди – приховане пересування за визначеним маршрутом у сукупності з нальотами та засідками.

Розповсюдженими діями екстремістів є різного роду терористичні акти. Основним способом із зосередження сил для проведення терористичних акцій є тихе проникнення, коли неозброєні бойовики декількома шляхами легально, під виглядом місцевих мешканців, дрібними групами або поодиноці прямують через блок-пости та виходять до місць збору. Зброя, у свою чергу, може провозитися у вантажних автомобілях. Вона ховається під вантажем, який доглянути або дуже складно, або практично неможливо. Часто це сільськогосподарська продукція або сипучі матеріали. Для організації провезення зброї через блок-пости військових сил або органів правопорядку бойовики здійснюють багатоденне спостереження. Ними заздалегідь встановлюється, які вантажі не доглядаються особовим складом блок-постів, визначаються наряди, які несуть службу неуважно. Може застосовуватися підкуп особового складу. Часто за блок-постами спостерігають місцеві мешканці за винагороду від ватажків екстремістів.

Розповсюдженими методами терору є шантаж та погрози. На південному сході України бойовики застосовують їх до персоналу Держприкордонслужби з метою змусити його скласти зброю та схилити на свій бік. Часто шантаж та погрози фізичною розправою екстремісти застосовують і до членів родин прикордонників.

Висновки. Отже, для досягнення своїх деструктивних цілей незаконні збройні формування здатні діяти різноманітними методами та способами. При цьому необхідно брати до уваги складну суспільно-політичну обстановку в регіоні, під час якої діють екстремісти. У таких складних умовах з боку органів Держприкордонслужби необхідний диференційний підхід щодо взаємодії з військовими та правоохоронними формуваннями, а також суворе визначення місця й ролі прикордонних підрозділів у системі оборони (охорони) державного кордону та протидії незаконним збройним формуванням в умовах сучасного збройного конфлікту.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Вивчення противника, його тактики дій та організації дозволить визначити доцільні напрями у професійній підготовці персоналу для успішного протистояння незаконним збройним формуванням. Отже, такими напрямками можна визначити: управління силами та засобами в загальновійськовому бою (у тактичних ланках відділення-взвод, рота-батальйон) та організація їхнього бойового забезпечення; тактика дій малих підрозділів в умовах малих війн; тактика бою в особливих умовах (бій у місті, вночі, на пересіченій місцевості); інженерне облаштування бойових позицій у польових умовах (польова фортифікація). Це і повинно стати напрямками подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Назаренко В. О. Надання міжнародної гуманітарної допомоги країнам, що постраждали внаслідок воєнних конфліктів / В. О. Назаренко, О. А. Жданенко, С. Б. Котов // Науковий вісник Державної прикордонної служби : науково-практичний альманах. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2014. – № 4. – С. 4–7.

2. Суботін В. О. Забезпечення прикордонної безпеки України в умовах збройного конфлікту / В. О. Суботін, О. В. Ананьїн // Наука і оборона. – К., 2014. – № 4. – С. 30–36.

3. Русаков В. М. Деякі висновки з аналізу подій першого півріччя 2014 року й у роки, які необхідно врахувати у розбудові національної безпеки держави / В. М. Русаков // Науковий вісник Державної прикордонної служби: науково-практичний альманах. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2014. – № 3. – С. 21–30.

4. Воробйов Г. Розвиток форм і способів застосування Збройних Сил України / Г. Воробйов // Наука і оборона. – К., 2014. – № 1. – С. 27–30.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2015ж

Серватюк В. Н., Полищук М. Н. Структура незаконных вооружённых формирований и особенности их тактики действий на юго-востоке Украины

На основе анализа боевого опыта и развития условий общественно-политической обстановки определено общую структуру и тактику действий незаконных вооружённых формирований в пограничных районах юго-востока Украины.

Ключевые слова: *незаконные вооружённые формирования, структура, тактика, охрана государственной границы.*

Servatyuk W. M., Polischuk M. M. Structure of the illegal armed formations and feature of their tactic of actions is on the southeast of Ukraine

Successful implementation from the defensive (guard) of state boundary is impossible Government boundary service of Ukraine of tasks without the proper knowledge of opponent, his tactic of actions, structure and organization.

In modern domestic scientific literature, devoted actions in the conditions of the armed conflicts and special operations much is spared attention different forms, methods of conduct of the armed fight and constituents of the system of providing of boundary safety. Thus, on the modern stage of study of smell of powder of the soldiery formations and

law enforcement authorities on southeast Ukraine research of structure and tactic of actions of the illegal armed formation which became the main opponent of soldiery and limbs of the law, spared scientists not enough attention.

The purpose of the article is determination of general structure and tactic of actions of the illegal armed formations in the boundary districts of southeast of Ukraine.

In the structure of the illegal armed formations it is possible de bene esse to select the followings constituents: fugleman and one (a few) his helpers which carry out the role of “staff” (as a rule leader from local inhabitants or criminal environment, and also among them there can be geared-up persons from a number former servicemen or employees of law enforcement authorities); group of guard of fugleman which accompanies him and guards on stands; group of secret service and network of secret service agents (the last can be from local inhabitants and not included directly in the illegal armed forming); liaisons; group of diversions and terror; pointers.

At the beginning of escalation of the armed conflict on the southeast of Ukraine of tactician, hits, in the basis made the actions of small on a quantity detachments, which carried out attacking small soldiery groups, separate servicemen and limbs of the law, soldiery columns on march, military objectives, administrative buildings of organs of power, economic objects and others like that. Farther with escalation of the armed conflict, when separate collisions outgrew in battle actions detachments united in the large enough formations a quantity 500-600 persons for the decision of scale and difficult combat missions. In these terms of tactician of actions of hits got around the actions of regular troops.

For achievement of the destructive aims the illegal armed formations are able to operate various methods and methods. It is thus necessary to take into account a sticky social and political wicket in a region, which extremists operate at. In such difficult terms, from the side of organs guard of state boundary differential approach is needed in relation to co-operating with

the soldiery and law-enforcement formations and to strict certain places and roles of boundary subsections in the system of defensive (guard) of state boundary and counteraction the illegal armed forming in the conditions of the modern armed conflict.

Keywords: *illegal armed formations, structure, tactic, guarding the state border.*